

NEDOŽITÉ DEVADESÁTINY PROF. VÁCLAVA CHYTILA

TATIANA MACHALOVÁ

Dne 3. listopadu 1997 by jse dožil devadesáti let profesor Václav Chytil. Profesor Chytil jako žák Karla Engliše patří k nejmladší generaci představitelů tzv. brněnské právní školy.

Narodil se v Lukoavě v rodině poštmistra. V Uherském Hradišti studoval reálné gymnázium. Po jeho ukončení v roce 1928 se stal studentem právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. První rok na fakultě začal navštěvovat semináře profesora Františka Weyra, který byl už v této době známým právním teoretikem a filozofem. Sám ve svých vzpomínkách o tom napsal: „Hned po příchodu na univerzitu jsem se nechal zapsat do semináře právní filozofie. Osobnost Weyrova a jeho nauka silně na mně zapůsobily. Poznání, že právní myšlení je umění správně zacházet s pojmy, zformovalo mého ducha.“

I když se Weyrova normativní teorie stala teoretickým fundamentem Chytilových názorů, jeho odborné ambice se začaly soustředit jiným směrem. Již jako student gymnázia dával na jevo svůj zájem o ekonomii. V tomto období přitahovaly pozornost mnohých studentů teoreticko-ekonomické názory Karla Engliše. Chytilova cesta k Englišovi začala napsáním článku „*Filozofické základy normativní teorie právní a její vztah k Englišově hospodářské noetice*“. Tento článek napsal jako student třetího semestru a i když dostal od Engliše ráznou odpověď, neodradilo ho to od teorie národního hospodářství. Taky Engliš si povšimnul nadaného žáka a nabídl mu spolupráci. Václav Chytil svou schopností konstruktivní polemiky se stal jakýmsi Englišovým „apoštolem“ a naopak Engliš zaujal v jeho životě místo „druhého otce“.

Po absolvování právnické fakulty Masarykovy univerzity v roce 1932 pokračoval Chytil ve studiu politické ekonomie v Bernu u profesora Ammona. Po ročním pobytu ve Švýcarsku začal uplatňovat své odborné znalosti i v praxi. Do roku 1945 pracoval v oblasti měnové politiky v Národní bance československé. Kro-

mě toho, že se angažoval v oblasti správy veřejných financí, pokračoval i ve své vědecko-pedagogické činnosti. V této době se stává univerzitním docentem pro obor národního hospodářství, národohospodářské nauky a politiky na právnické fakultě Masarykovy univerzity v Brně. Řádným profesorem pro tento obor se stal v roce 1945.

Únorové události roku 1948 začaly pro profesora Chytila nejchmurnější etapu jeho života. Ještě v roce 1946 se stal poslancem Prozatímního, později Ústavního národního shromáždění a místopředsedou parlamentu. Po únoru 1948 se svého mandátu v poslanecké sněmovně vzdal a taky odmítl nabídku na funkci ministra financí. Tím bylo o jeho dalším osudu rozhodnuto a v roce 1949 byl vzat do vazby a o rok později ve vykonstruovaném procesu byl odsouzen pro trestný čin velezrady na dobu dvanácti let. V nápravných táborech v Jáchymově a Příbrami pobýval celkem devět let. V roce 1958 byl na amnestii propuštěn. Od roku 1958 do konce roku 1967 pracoval jako dělník v Přefě ve Veselí na Moravě.

Rok 1968 přinesl krátkou změnu v jeho společenském postavení. Po obnovení procesu byl plně rehabilitován a vrátil se i na akademickou půdu. Začal učit na katedře politické ekonomie právnické fakulty Karlovy univerzity v Praze. Jako profesor pro politickou ekonomii a politické vědy zde působil do roku 1971. Kromě toho byl povolán znovu i do politického života. Stal se poslancem České národní rady a později i Sněmovny národů. Rok poté, obdobně jako před dvaceti lety v roce 1948, se vzdal poslaneckého mandátu a odstoupil.

Dlouhá léta společenské izolace mu však nezabránila pokračovat ve filozoficko-právním bádání. Chytil se stal známým jako teoretik již v roce 1938 svou monografií „*Universalismus jako metoda hospodářské vědy*“. O rok později pak píše práci „*Vlny hospodářské konjunktury*“. Podobně jako Engliš i on nezůstává jenom v rovině teoretické analýzy národohospodářských a ekonomických problémů a snaží se o jejich hlubší filozofickou reflexi a zdůvodnění.

Kromě řady článků a statí je Chytil i autorem překladů Merklova Obecného práva správního a Kelsenovy Ryzí nauky právní. V penzi pokračoval ve své literárně-vědecké práci a v rodinném archivu se nachází řada jeho nepublikovaných rukopisů. Přínos Václava Chytila pro teorii národního hospodářství, ale i pro právní a filozofické myšlení čeká ještě na objektivní zhodnocení.

Profesor Václav Chytil zemřel 15.9.1980 v Praze.